

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Praxis Beneficiorvm D. Petri Rebvffi Montispessvlani
Ivrvim Doct. Ac Comitiss, Ivrisqve Pontificii Ordinarii
Professoris Paris. & ibidem in supremo Senatu Causarum
Patroni**

Rebuffi, Pierre

Coloniae, 1610

De vicariis Episcoporum, & aliorum collatorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63686](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63686)

referente, de preb. vel si adificatur possessio-
nem vnius, videtur illud eligere: & ideo si
aliud postea adificatur, vacabit primum:
vt in Extr. aug. Excecrabilis. Ioan. 22. & dicitur
infra in tract. dispensat. in 2. parte. [Ideo boni
est, vt possessionem melioris beneficii
prius quis accipiat: nam scribit gloss. hæc
carmina.]

Qui videtur vtilius, & sumit deteriora.

Abstinet vtilius luminis absque mora.
in §. ceterum quod cum eo. in Insti.

Episcopi
vicarios
constituere
debent.
16 Aliquando collatores non per se, sed
per alios conferunt, vt episcopi, qui ab-
sunt ab episcopatu, vt sunt plurimi: tenen-
tur enim relinquere vicarios in episcopa-
tu. c. quoniam, de offic. ord. vbi Pan. & alii. & §.
tenentur. de collat. in Concor. & olim cum e-
piscopus absens erat, vel alius collator,
constituere procuratorem ei præcipiebatur,
in c. fin. de voc. vbi text. vocat eum pro-
curatorem, alias vicarium. Idem in ca. perit.
ibi vicarie siue procuratoris, de procurat. vbi
Host. & doct. hoc probant. & lal. in l. insu-
lam. ff. de prefer. verb.

17 Ideo dixi valere insinuationem nomi-
nationis factam isti procuratori gene-
rali in temporalibus & spiritualibus con-
stituto ab episcopo: alioqui esset in pote-
state episcopi sic nominando fraudare
graduatos & nominatos isti procuratori
insinuantes, ac etiam mandatarios, isti
constituto præsentare mandatum cupi-
entes.

Minister
fratrum
minorum
vicarium
constituere
debet.
18 Item minister fratrum minorum, tenetur
constituere vicarium: vt consuluit
Carol. Ruyn. cons. 148. vbi quibusdam, colu-
2. nu. 4. in 4. vol. & isti vicarii conferunt no-
mine episcopi, quæ materia, quia est valde
utilis, & in iudiciis frequens. & parum ab
interpretibus tractata: ob id eam hic tra-
ctare plena manu & abunde statui.

De vicariis Episcoporum.

Creari po-
test vicari-
us sine ca-
pitu con-
sensu.
Sicendi igitur est, quod episcopi crea-
re sibi vicarios possunt sine consensu
capituli, & remouere: vt docet Hostien. in
summa, de off. vica. §. in quibus. vers. sed nun-
quid, quod etiam approbat consuetudo,

quæ in talibus est seruanda. ea noscitur: de
his que sunt à prel. Butrig. in c. au. de off. vica.
refert Io. Fran. in tract. de off. & potestate. c. sede
vac. q. 10. col. 4. in 2. par.

2 Tenetur tamen vicarius probare lite-
ris se vicarium, alioqui non valebunt ge-
sta ab eo. Bertach. in tract. de episcopo. in 7. parte.
4. lib. quaest. 8. post Bald. in cap. pastoralis, de re-
scrip.

3 Et si gesserit se pro vicario, conferen-
do beneficium alicui, & postea non osten-
dar mandatum ei, cui contulit, ad interes-
se tenetur: quod non potest esse minus,
quàm valeat beneficium collatum: vt in quomodo
tract. nomina. scripti in q. 14. num. 71. & ad hoc
solent condemnari [vicarii qui sic decipi-
unt eos, quibus conferunt.]

4 Vicarius igitur hic dicitur, qui epi-
scopi vices gerit, vt in rub. de off. vica. & is di-
citur habere dignitatē, ideo rescripta Pa-
pæ ei dirigi possunt. clem. & si principalis. de
refr. etiam si sit tantum vicarius capituli
sede vacante, vel officialis, nisi esset fora-
neus: vt vocat gloss. & doct. ibi. & expresse Io. an.
Fran. in tract. de potestate capituli sede vac. in q.
10. partis secundæ. col. 2. vers. sed nunquid.

5 Vbi plus dicit à residentia excusati, &
lucrati fructus tempore absentia: quia in
seruitio ecclesiæ esse censetur. c. ad audien-
tiam. de cler. non residen. consuetudo tamen
multarum ecclesiarum illum absentem
non excusat.

6 Est tamen differentia inter vicarium
& delegatum: quia vicarius intelligitur is,
qui vices gerit ordinarii in eodem loco &
tribunali, quo ordinarius, nec de vno ad al-
ium appellatur: delegatus verò quo ad
hoc dicitur, cui committitur etiam vni-
uersitas causarum, à quo appellatur ad
delegantem, quia non est idem consistori-
um. c. 3. de consuet. lib. 6. & Bart. in l. 1. in fi.
ff. quis & a quo appel. Bertach. in tract. de epi-
scopo. in 7. parte 4. li. q. 9. quia non est delega-
tus generalis, sicut vicarius, vt probatur in c.
super. §. porro de off. deleg. Bal. in l. aliquando.
ff. de off. pro consul.

7 Sed notandum est, hunc vicarium nõ
habere dignitatem incompatibilem cum
alia, vt docet Pan. per illum text. in c. de multa.
de

de preb. ideo per adeptionem dignitatis non vacat vicariatus, nec e contrario, *rr d. de. § si principalis. de rese.* debet tamen is vicarius precedere archidiaconum, etiam maiorem, quia loco episcopi est, & sicut episcopus est honorandus. *c. precipimus. 93. distin. quem fing. not. Ludo. Roma. 362. & Feli. in rub. de maio. post Pan. conf. 21. viso dubio. in primo vol. dicens non valere consuetudinem in contrarium.*

Requisita in vicariatu. primò scriptura & testes.
8 Annotandum est, quòd in vicariatu plerunque sequentia requiruntur. Primò scriptura, quam oportet edere his, qui indigebunt potestate sua, quam non posset vicarius edere, si non haberet, & hoc etiam probat. *lvnica. C. de man. prin. ca. cum in iure de off. deleg. & quamuis quidam intelligant illa iura in delegatis Imperatoris, vel Papæ, tamen cum eadem ratio sit in hoc casu, idem seruabitur: & hoc iure vtimur, quamuis dom. de Rota contrarium videantur probare decis. 397. si episcopus, in 2. quest. in nouis. [Sub inul. de officio vicar. de cis. 5.]*

9 Quæ opinio posset intelligi valere collationem vicarii constituti verbo episcopi, dummodo probetur per testes potestas, tamen vicarius non debet exercere officium, nisi habeat scripturam suæ potestatis, & eam exhibeat petentibus, alioqui damnis & expensis onerabitur: vt inferius dicitur, & ista sententia de consuetudine inualuit quam probat *Bald. in l. ali. quando. ff. de offi. proconf. & Petrus Paris. conf. 80. difficultas. col. 1. in 4. vol.*

10 Ideo non debet quis fidere literis missis ab episcopo sibi, in quibus dicitur, quòd si moriatur talis, & alii, quòd ipse conferat beneficia talibus, & ipse conferens inueniet se vicarium.

Episcopus residens in curia, an excusetur.
Item post saluationem solet episcopus narrare occupationes, quibus tenetur, fortè quia est iunior Papæ pœnitentiarius, ob id non potest in suo residere Episcopatu, ideo necesse habet constituere vicarium, qui suppleat eius vices. Et puto excusandum episcopum, qui est in seruitio Papæ: vt in *c. 2. § c. ad audiendum, de cleri. non resid. nollem tamen excusare eos,*

qui resident in curiis principum extra necessitatem.

12 Vidi etiam in vicariatus literis causam inferi, cur istum potius quam alium creauerit vicarium, scilicet propter scientiam, & industriam, vt inferius dicitur.

13 Secundò testes in illo vicariatu interuenire debent, alioqui instrumentum cù signo sui secretarii tantum esset scriptura priuata, quæ non probaret. *Instrumenta & lrationes. C. de prob. & ad euitandum fraudes, quæ super hoc fieri possent, nam prohibita sine testibus collatione, videtur etiam esse prohibitus vicariatus sine testibus, per l. oratio. ff. de sponsal. & sic sensuit senatus Paris. anno 1519. die 29. Julii.*

14 Et bonum esset quòd nullus recipere-
Arestum.
retur vicarius, nisi in instrumentum vicariatus esset in actis registratum. & ita fuit in senatu statutum requirente Do. Dionysio Riau aduocato tunc egregio vniuersitatis, nunc autem aduocato Regio anno 1548. in mense Martio.

15 Tertiò requiritur quòd sit generalis.
Arestum.
c. constitutus, § c. si. de concessio. preb. r. bi. doc. & per c. fin. de off. vica. lib. 6. c. deliberatione. §. prohibemus. de off. leg. ibid. cap. statuendum. 16. q. 2. multa valent generaliter, quæ non specialiter.

16 Ratio est, ne fiat fraus Lateranen. *Generalis*
cil. d. c. constitutus. nam is, qui non posset conferre beneficium vacaturum, daret alicui potestatem conferendi illud, quod repro-
debet esse
vicarius,
& quauis
obrem.
batur in *d. ca. 2. § ca. constitutus.* & hoc cessat quando in genere datur potestas conferendi vicario. *lo. de Selua. in tract. de beneficia, in 2. parte, q. 21.*

17 Secunda ratio est, quia si daretur specialis potestas conferendi tale beneficium, hoc saperet reservationem, quam alii collatores extra Papam, etiam legatus facere non possunt. *c. cum dilectus. de iure parr. maxime in hoc Franciæ regno. §. de reser. in concl.*

18 Et hæc generalitas in his consistit. *Generalitas vicariatus vicariatus in quibus consistit.*
Primò quòd vicarius constitutus sit in spiritualibus & temporalibus, alioqui si in spiritualibus tantum non esset generalis quia
non

non contineret nisi vnam speciem: vt inferius dico.

19 Interdum generalitas esse debet vt constituatur ad conferendum omnia singula beneficia, aliàs si ad vnum conferendum constitueretur, non valeret vt dictum fuit per d. c. *constitutus de concess. pr. eb.*

20 Vnde non valeret etsi data esset potestas recipiendi resignationem certi beneficii: vt decidunt Dom. de Roua decis. 397. si episcopus in not. in tra. de offi. vicar. decis. 5. & probat Pan. r. m. in d. c. *constitutus. col. vlt. & Ioan. de Selua. in tra. de benef. in 2. parte. q. 21.*

Conferendi potestas generalis esse debet. 21 Nec equidem valeret, si data esset potestas testas generalis conferendi omnia beneficia, & postea in aliis literis esset adempta nisi in vno, quia hoc est in fraudem, ideo non valet: vt asserunt Io. And. Pan. & alii in d. c. *constitutus.*

22 Item generalis debet esse potestas ad conferendum idoneis, vel simpliciter ad conferendum, alioqui si esset quis constitutus ad conferendum tali Titio, vel talibus tantum, non valeret, quia illis reseruata essent beneficia, cap. *de liberatione. §. in hibemus. de offi. legati. lib. 6. quod nec iure fieri potest, nisi in Papa. cap. is. cui. de pr. eb. lib. 6.*

Vicarius ad conferendum beneficia certi loci non valet.

23 Generalem etiam eam esse putarem si esset constitutus ad conferendum omnia & quaecunque beneficia certi loci: dummodo ibi sint plura beneficia, quia nec sapit reservationem: nec votum mortis captandæ præbetur in vnum potius quam in alium, ergo valet cessante ratione. c. *cum cessante, de appe.*

24 Vnde vidi quendam Abbatem de Sabaudia constituisse vicarium generalem in temporalibus & spiritualibus ad conferendum omnia & quaecunque beneficia in Aquitania, quorum collatio ad nos ratione Abbatæ nostræ (vt dicebat) pertinet, super quo vicariatu dubitabatur, quia in certo loco erat vicarius constitutus: sed fuit conclusum valere, quod sic probo: Certæ rei vel causæ tutor dari non potest §. *certæ. qui testam. tutor. dari possunt*: si tamen tutor detur testamento rei Africanæ, vel rei Syriacæ, utilis datio est:

& hoc iure vtimur. l. *si tamen. ff. de testam. tutel. facit. l. ex falso. in magna. de here. insti. ut. sic dicemus in hoc vicario: alioqui habens duos pluresve episcopatus, & abbatias, non posset in quolibet vnum instituire: quod est falsum.*

25 Et sic cum bonum sit argumentum de loco ad tempus, & e contrario. l. *vinum. constituiti ff. si cert. petat. cle. ad nostram, de censibus, sicut potest episcopus creare vicarium in certo loco vt pote Romæ. cap. statutum. de pr. eb. in 6. vbi in illo casu prohibetur, ergo in aliis non. argum. cap. qualis. 25. dist. 1. l. cum prætor. de iudic. & sic potest constitui officialis foraneus & generalis. clem. & si principalis. de rescr. sic & vicarius in pluribus locis: & ita iudicauit Senatus Parisiens. hoc anno 1552. potest etiam constitui ex] certo tempore, vel vsque ad certum tempus, & post tempus non erit is vicariatus. l. *miles. ff. de test. milita.**

26 Limita in duobus casibus: primus Specialis est quando beneficium vacaret, tunc isti potestas us potest dari specialis potestas, & conferendi certæ personæ: quia non desideratur mors proximi, cum nullus possideat, concedi sed possidens mortuus sit, gl. & doct. in d. c. *positus constitutus.*

27 Secundò limitatur, quando daretur potestas perpetua alicui officio, vel dignitati seu ecclesiæ: vt quando constituitur ædicula, seu ecclesia in parrochia curati, poterit isti curato dari potestas conferendi istam ecclesiam, vel præsentandi. cap. *ad audientiam. de eccles. edific. & quicunque erit curatus, perpetuo conferet, siue in genere illi committatur. cap. cum venissent. de institut. siue in specie. cap. visis. 16. q. 2. cap. pastoralis. de iure patro. gloss. in cap. fin. de offi. vicar. Henric. Boic. in dict. cap. Constitutus. Idem dicerem in Papa, qui in his beneficiis plenam habet potestatem. cap. de pr. eb. in 6.*

28 Quartò hic vicarius idoneus esse debet. c. *fin. de vot. idoneos intelligo moribus, debere esse scientia, & ætate. cap. cum in cunctis, de e. vicarius, lect.* & quando

29 Scientiam dico sufficientem, per quã dicatur suo

fuo possit satisfacere officio: etatem vero etiam viginti quinque annorum. d. §. inferiora. ibidem, & l. ad rem publicam. ff. de mune. & homo. scripti in qua etate quis sit habilis ad omnia beneficia, & officia in tract. de pacifi. possess. in 4. limita.

Monachus
an possit
esse episco-
pi vica-
rius

30 Idoneus etiam dicitur canonicus regularis, vel monachus cum iure non prohibeatur, cum licentia tamen sui superioris. doct. in cl. 2. de rescript. de Rota dec. 4. an monachus, [Bern de hisigneo, & decif. 284. sub tit. de offi. vicar. decif. 3.] nota quod monachus in antiq. & Guido Papae decif. 563. an monach. per gl. in c. de presentium. 19. q. 1.

31 Debet tamen monachus habere vnum religiosum de suo conventu, quia solus stare non debet, ca. 2. de statu monacho. clem. ne in agro. §. ad hoc, illo. 11. in ol. in si. de cleric. e. grotan.

Religiosus
mendicans
vicarius e-
piscopi esse
non potest

32 Religiosum tamen ordinis mendicantium vicarium suum episcopus instituire non poterit, clem. 1. §. Ad priorat. de regula. quia est contra professionem illorum. clem. in plerisque, de elect. hoc expressè docet. Card. Alex. in c. si quis. in si. 58. dist. 17. & quia non sunt periti forensium rerum, & causarum. l. pen. C. de iudi.

33 Ideo docti & bonæ opinionis homines ad hoc eligi debent. auct. præfides. C. de episcop. audiencia & benemeriti. l. ad subeunda. C. de decurio. lib. 10. & in episcopatu seu palatio episcopi debent morari. l. nullum. vbi doct. C. de offi. recto. prouincie, vt ibi facilius inueniatur: si tamen alibi intra ciuitatem degeret, non esset reprehendendus, quia modicum super hoc est præiudiciū. arg. l. si debitori. ff. de iudic.

Officiales
regij non
possunt esse
vicarii
prælato-
rum.

34 Item consiliarij, præfides, vel alij officiales regij, non possunt esse officiales, seu vicarij prælatorum generales, cum sint regij negotiis detenti, nec ab illis, vel ab alius pensionem habere: vt est statutum in ord. reg. rubr. des Seneschaux & Baillifs, art. 24. collatio tamen facta ab istis non esset nulla, quia ibidem non annullatur, quia non possent: sed hodie priuantur suis officiis.

Laicus non
potest vica-
rius esse.

35 Quinto debet esse clericus: quia laicus vicarius episcopi esse non potest: indecorum est enim vicarium episcopi esse

laicum. ca. in noua. 16. q. 7. etiam non potest laicus tractare bona ecclesiastica. c. 2. de iudic. Probis in addit. ad Ioan. Monach. in cap. 1. de offi. vica. lib. 6. col. pen.

36 Nec beneficia conferre. ca. si quis deinceps. & capit. seq. cum multis aliis. 16. que st. 7. hoc expressè decidit Paul. Paris. conf. 40. quannus. col. pen. & vlt. in 4. vol. vbi idem decidit in clerico coniugato etiam cum vnica virgine, quia non retinet nisi duo priuilegia. c. vnico. de cleri. coniug. lib. 6. nisi laicus in temporalibus constituatur vicarius. Archid. in d. c. in noua. 16. q. 7.

37 Ideo incedere debet hic vicarius in habitu clericali, sicut constituens episcopus, alioqui laicus reputatur: quia talis quis præsumitur, in quali habitu reperitur. l. item apud. §. si quis virgines. ff. de iur. e. si iudex. de sent. excom. lib. 6. nec professione discrepent nec habitus. d. c. in noua. 16. q. 7.

38 Vnde si iste vicarius vel laicus incedens, contulerit beneficium, oportet quod probet se, & vicarium, & clericum, siue is cui facta fuerit collatio: quia præsumptio est contra hunc vicarium, laicalem habitum deferentem. d. c. si iudex, de sentent. excom. lib. 6. alijs probare non debetis, cui collatum est beneficium, tonsuram vicarij.

39 Quod est verum, si in suo episcopatu, vel abbacia sic incederet, secus si in itinere, vel in alia ciuitate, vbi officium non gerit constituentis. cap. si quis. ibi. gloss. de vita & honesta. cleri. quia tunc vt peregrini habentur: & illorum priuilegijs gaudere debent quo ad habitum. capit. vnica. de cler. peregr.

40 Sexto episcopus non potest retractare factum vicarij, quia factum à vicario censetur factum ab episcopo. lib. 1. §. de retractis. ff. de rei & vi arma. & est idem constitutorum. capit. 2. de consuetud. libr. 6. & quomodo intelligatur, docet Dom. conf. 124. §. prociu.

41 Quod est verum, quando egit iuridicè, aliàs si contra formam, vel mandatum, non tenetur episcopus illi collationi, vel actui stare. argum. l. diligenter. ff. mand. c. cum dilecta. de rescript. nec culpa officialis vel

vicarij domino nocere debet. l. §. si procurator ff. si quis ius dicit. non obtemperat. l. creditor. §. Lucius. ubi Paul. ff. mand. sic consuluit Dom. d. cons. n. 4. quem refert Dec. cons. 143. in casu. col. 2.

42 Si tamen contra mandatum contulerit, tenetur ei, cui confert, ad damna & expensas, & aliud beneficium simile conferre. c. inter cetera. de preb. sed sicut ordinarius, potest in totum suum vicarium reuocare, clem. & si principalis. de rescript. ita & in vna collatione. capit. Pastoralis. §. 1. de offi. deleg. & quia saepius de forma vicariatus dubitari vidi, ob id formam inferendam curavi.

Forma vicariatus Archiepiscoporum, & aliorum collatorum.

Vniuersis Praesentes literas in specturis, Iacobus Dei ac sanctae sedis apostolicae gratia Archiepiscopus N. salutem in domino. Noueritis quod nos attendentes multiplices occupationes, & residentiā quam nos oportet necessariō in curia Roma, propter officij nostri poenitentiarij Papae debitū facere, eo nostra ecclesia in defensione iurium suorum, nostriq; subditi in auditione causarum, & redditione iustitiae non modicum possent recipere detrimentū, ad laesionem. Considerantes igitur probitatē, legalitatem, scientiam, discretionem, ac industriā discreti viri magistri Ioannis Motin clerici, iurium doctoris, ipsum N. nostrū vicarium generale in spiritualibus & temporalibus, & officialem in Archiepiscopatu nostro N. tenore praesentium facimus, constituimus, & creamus, citra tamē reuocationē aliorum vi-

cariorum nostrorum per nos alias constitutorum, dantes & concedentes eidem N. vnā cū aliis vicariis nostris, plenam, & liberam potestatem, & mandatum speciale.

Confirmationes, & cōsecrationes Episcoporum subditorum faciendi & committendi, Abbates, Abbatissas, & moniales benedicendi, pueros & puellas vtriusq; sexus confirmandi, Chrisma conficiendi, oleumq; Catechumenorum, & infirmorū, & cū ipsis etiam illegitimē natis, vt ad minores ordines promoueri, & retinere valeant, dispensandi literas commendatitias & dimissorias ad omnes etiam sacros ordines concedendi, ipsosq; celebrandi, ac conferendi, seu committendi beneficia, & officia in ecclesia, ciuitate, & dioecesi nostris, ad nostram collationem qualitercunq; spectantia conferendi, & commendandi, & vniendi beneficia resignationesq; recipiendi, & beneficia resignata conferendi.

Visitationes faciendi, synodos celebrandi, & committendi causas criminales, & ciuiles, matrimoniales, & beneficiales, & quascunq; alias tam principales, quam incidentes, & per appellationem deuolutas & impofterū deuoluedas, & quae ad nos, & ad dictam nostram ecclesiam pertinebunt de iure, vel de consuetudine audiendi, & de ipsis cognoscendi.

Ex